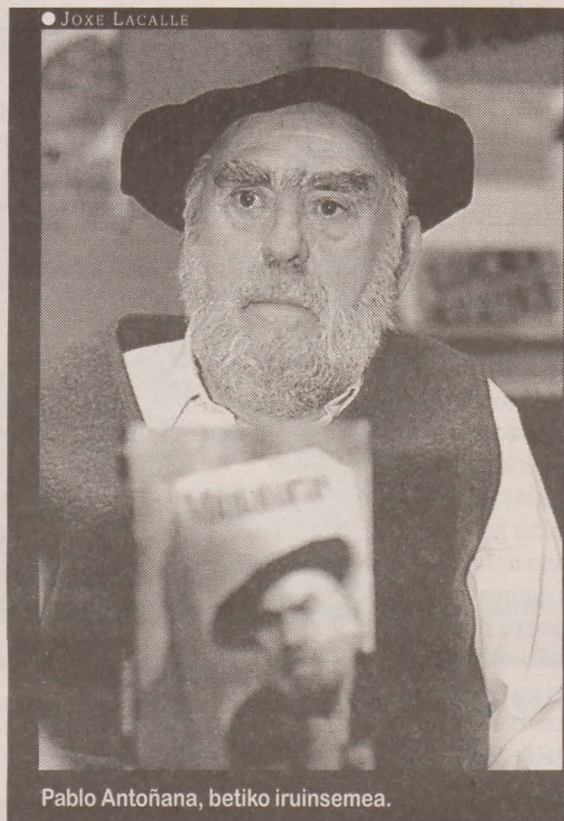

Tonto aurpegia

Betikoak. Eguneroko keinuek zizelkatzen dute musua, itsasoko olatuek harkaitzak bezala —ez dut pentsatu ere egin nahi zer nolako imintzioak egiten dituen **Rafael Gurreak** duen begitar-tea edukitzeko—. Gauzak horrela, aztoraturik nabil, etorkizunean tonto aurpegia izan dezakedalako.

Iruñean ez bezala, Zarautzen Diario de Navarra erosten dut egunero-egunero. Batetik, foru hiriburutik ehun bat kilometrorra egonda, ezin dudalako Monte Carlo tabernan irakurri. Bestetik, hondartzan zabal-zabal edukitzea gustatzen zaidalako, zaraustarrek argi eduki dezaten nortzuek osatzen dugun haien ekonomiaren oinarri nagusia, nafarrok ordaintzen dugula —esaterako— familia zaraustar bat urte osoz sustengatzeko aski den gure 50 metro koadro eskaseko apartamentuaren abuztuko alokairu neurritz kanpoko.

Hartara, azken asteotan egunero-egunero Gazteluko plazaren auziaren inguruko hiruzpalau eskutitz irakurri ditut Cordovillako egunkariko Zuzendariari atalean, guztiak, jakina, **Yolanda Barcinaren** aldekoak, eta, ezinbestean, iruindarron egongelaren aldeko hiritar plataformaren aurkakoak. Barcinazaleen idazkiok errepikakor samarrak izaten dira, errepikakor samarrak izaten direnez. Aparkalekuaren aurkakoak betikoak direla da argudiorik errepikatuena, erregionalisten arrazoien hit berezian arrakastatsuen, **Joxeina Etxeberriaren** naftalina usaindun hizkera erabiliz —portzierto, zergatik egungo burusoil

Pablo Antoñana, betiko iruinsemea.

guztiak burua zuritzen dute disimulatze-ko? Ez al da geratzen zaion ilea zertxobait hazten utziz «burusoila naiz eta harro nago» aldarrikatuko duen behar bezalako gonadadun soildutakorik? Sexista al da horrelako esaldia idaztea baldin eta gonada hitz neutroa erabiltzen bada?—.

Betiko bat. Betikoak horrek, jakina, plataformako kideak ETaren inguru po-

Lur azpiko aparkalekua, Gazteluko plazan.

litikosozialfolklorikogastro-nomikoko kide direla esan nahi du, **Julio Martinez Torres** jaunari posta igortzen diotenen lumarik gordinenek behin baino gehiago-

tan gutxi gorabehera hitzez hitz zehaztu dutenez. Gauzak horrela, eskutitzotan betikoak irakurtzen dudak bakoitzean, duela zenbait hilabete prentsan azaldu argazkia etortzen zait burura: Gazteluko plazako kioskoa eta haren pean lur azpiko aparkalekuari buruzko erreferendumen aurkako iruinseme-alaba ezagun sorta, besteak beste, **Pablo Antoñana** idazle handia, **Pili Yoldi** kazetari zorrotza, **Diez de Ure** erretiratu kementsua

eta **Silvia Baleztena** lanbide ezagunik gabeko nostalgiko porrokatua.

Jarraian, baleztenatarra Sarasate pasealekuko haien etxeko egongelan irudikatzen dut, larruzko sofa baten gainean, armiarma-lanpara baten pean, irakurtzeko betaurrekoak sudur puntan, Diario de Navarra esku artean, eta inplizituki bera betiko horietako bat dela dioen eskutitza irakurtzen. Eta hori irudikatzen dudak aldi oro, irribarre inozoa ezpaineratzen zait. Arestian azaldu bezala, aztoraturik nabil, Diario de Navarra-k Barcinaren aldeko eskutitz kanpainari luze eusten badio, urte batzuk barru gertu dugun errege etxe bateko kideen bisaia izanen dudalako.

panpilonia zirkus

Pello Argiñarena

Graffiti city

San Agustin parrokiako ataria. Argako zubipeak. Villavesaren markesinak. Gazteluko plazako aparkalekuko hesi metalikoak. Unibertsitate Publikoko pasabideak. Renfeko tren geltokia. Sadar futbol zelaiko harmailak. Donibane pizsinako harresiak. Yamaguchi parkeko zutabeak. Antoniutti-ko patinete pista. Alde Zaharreko tabernetako komunak. Hiriaren grisa, kolore biziz tindaturik azaltzen zaigu makina bat bazterretan.

Italierako graffiare adierak pareta zirriborratzea esan nahi du. Hala ere, benetako jatorria urrunago dago. Xabier Nesh Angos graffiti egilearen hitzetan, «70eko hamarkadaren amaieran, New Yorkeko Bronx auzoan sortu zen graffiti. Iruñean, berriz, irudi mota hau duela hamar bat urte hasi zen azaltzen».

Ausardia, lotsagabekeria, lehia eta batbatekotasuna ezaugarri nagusitzat dituen

Hip-hop kultur mugimenduaren adierazpen estetikoak da graffitiak. «Rap musika estiloa, irratikaseta erraldoia bizkarrean hartuta karriketan jira eta biraka gazte koadri- lek dantzatzeko duten break dance-a eta graffitiak, hirurak bat dira».

Eraikinen diseinu karratua eta hiriaren banaketa zuzena hautsi egiten ditu arte estilo horrek. Nesh graffitilariak dioenez, «deformazioa da gure irudien oinarria. Itxura berezia eman nahi diogu inguruari, forma okerren bidez errealtatea desitxuratu. Fantasia eta errealtatea uztartzen ditugu».

Bestalde, irudiak eta letrak nahasten dituzte beren lanetan. Irudiak letra eta letrak irudi bihurtuz. «Graffitiak bi eratakoak izan daitezke. Zenbaitetan giza edo

Graffitiak Donibane igerilekuko hesietan.

gauzen ilustrazioak, baina gehienetan graffiti egilearen sinadura huts-hutsean».

Zerrenda amaigabea osatzen dute Iruñean margolan berezi horien jabeek. Brian, Dino, Fat, Mome, Metal, Ese, Holy, Conse, Wanker, Chaos, Sae, Soker, Fade...

Graffiten bilakaerari dagokionez, Xabier Angosek uste du aldaketa handiak

egon direla azken urteotan. «Hasieran, irudi sinpleak pintatzen ziren. Gero, forma okerren aldeko wild-style joera nabarmendu zen. Orain, model pastel estilo tridimensionalak da nagusi».

Sorrerako salaketa kutsu hura ere galdu dute hiriko ilustrazio horiek. «Aldarrikapen mezuak baino gehiago, formak eta itxurak du garrantzia. Alde batera utzi dira lelo politiko eta sozialak».

Jada, graffitiak egiteko pintura plastikoa ere bazterturik dago. Hormetan margotzeko espraia-

eta irudi txikiak egiteko errotuladoreak erabiltzen dituzte artista horiek. «Espraia- rekin batera, imajinazioa, esku trebeak eta hanka arinak beharrezkoak dira». Izan ere, Nesh marrazkilariak salatu duenez, «le- gake ez du onartzen arte mota hau. Hori dela kausa, sarritan jasotzen ditugu poliziaren isunak». Ez du zentimo bat ere ordaindu oraindik, noski.